

Egy szokványos reggel

Ha nyitva hagyom az ablakot, kiteszem magam a világ zajának, ha viszont becsukom, akkor marad a fülledt levegő fojtogató bizonyossága – gondolta magában, miután felriadt a szemetet gyűjtőgető kukásautóra. Sebj, valamit abból is lehet tanulni, ha sikerül megtalálni a kérdést, amire éppen ez a bődületes ricsaj ad választ. Semmi kétség, ez afféle nagyszabású tisztálkodási rítus, melynek eredményeként a városlakók úgy érezhetik, hogy a közös tér megszabadul a tisztátalanság bélyegétől, és újra szabadon látogatható. Kevés dolog emlékeztet ennyire egyértelműen arra, hogy a világ a megszokott kerékvágásban halad előre, mint a feleslegessé váló dolgok, más szóval a szemét haladéktalan eltüntetése. Milyen kár, hogy ez egyúttal arra is ráirányítja a figyelmet, hogy a szemét nem válik semmivé, csupán egy ismeretlen helyen gyűlik, másra sem várva, mint hogy egy nap akár kerülőutakon, a levegőben, az ételben vagy az italban beszivárogon életünkbe, akár közvetlenül mocsokként eláraszson minket. Vagyis miközben a kukásautó szándéka szerint tisztává varázsolja a teret, akaratlanul épp a tisztaság lehetőségét fenyegető végzetes veszélyre hívja fel a figyelmet. Éppen ezért nem is annyira a zaj, hanem sokkal inkább a jármű által megidézett nyugtalanító összefüggés az, ami kirántja az embert az álom birodalmából. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy szokványos lármát hallva, feltehetőleg észrevétlenül visszaaludnék. Most azonban szabályosan kipattant a szemem, mintha tudatom, már azt megelőzően észlelte volna az ellentmondást, hogy azt felfoghattam volna.

Másfelől, az is igaz, hogy nem kell feltétlenül mindenben mögöttes jelentést keresni: a kukák csörömpölése nem több mint sajátos zenebona – folytatta a gondolatmenetet mosakodás közben eltűnődve egy előző nap látott videoklipen. Lényegét tekintve nem különbözik azoktól a népzeneektől, amikkel

Az írás részlet a szerző *Vagy nem vagy* című, készülő könyvéből.

hajdanán a munkát kísérték. Ha jobban odafigyelünk, a kukák puffanása és a kimért kiáltások érdekes ritmus- és dallameleggyé állnak össze. Ez persze zeneileg nem olyan harmonikus, mint a tegnapi dal, mégis őszintébbnek hat, amennyiben szervesen illeszkedik a hétköznapi tevékenységekhez. A klipbéli lányok városiakoknak tűntek, akik láthatóan nagyon boldogok voltak a megtalálni vélt gyökereikkel. Szinte gyerekek még, kérdés, mi lesz velük, amikor végül csalódnuk kell az ősinek tűnő hagyományokban, és magukra maradnak. Mondjuk, ha maguk is szülnek – amire, tekintve, hogy szép és fiatal lányok, jó esélyük van. Nem is sejtik, milyen könnyű végtelenül távol kerülni mindenkitől, akikről korábban azt hitték, közel vannak. Talán lesz segítségük, már amiben lehet segíteni. De az áldozatot akkor is elvárják majd tőlük. Meglehet, épp annak a hagyománynak a nevében, amiről olyan önfeledten énekelnek. A gyerekért végső soron ők lesznek felelősek, ha éhes, nekik kell táplálniuk, ha beteg, nekik kell ápolniuk, ha fél, nekik kell megnyugtaniuk. Eggyé kell válniuk vele – ehhez pedig mindenki mást maguk mögött kell hagyniuk. Majd, ami még nehezebb, egyszer csak el kell szakadniuk tőle. A gyerekek is jobb így, és ők sem tehetnek másként, ha nem akarnak végképp elveszni a másik szükségleteinek útvesztőjében. Vajon van erről szóló daluk? Aligha. Ezek a népdalok, még ha olykor fájdalmas dolgokról is szólnak, meglehetősen korlátozottak. Megszabják, hogy mi fájhat, és közben minden mást hallgatásra ítélnek. Szegények, ha máskor nem is, ekkor meg fogják érteni, hogy becsapták őket: minden igyekezetük ellenére magányra ítéltettek. Ezen sem a dalok, sem a társak, de még a gyerekek sem képesek változtatni. Persze nem kell ezt sem olyan borúsán látni, könnyen lehet, hogy megússzák, és felhőtlen életük lesz. Vagy ha nem, akkor legalább kicsit karcosabban fogják tudni énekelni a szomorú dalokat. Egyébként pedig, miért kellene nekik is folyton a jövőn aggódnuk? Mintha nekem annyit segítene, hogy nem hagyom magam becsapni dalokkal, vagy holmi kitalált hagyománnyal. Becsapom én magam azok helyett is.

Például elhítem magammal, hogy ha elég sok kérdést teszek fel, azzal fenntarthatom a szabadság egy kis szigetét – morfondírozott immár a vécén ülve. A megértésbe való hátrálás és a válaszdadás halogatása kétségtelenül segít abban, hogy minél több kaput hagyjak nyitva. Márpedig mi másban is lenne tetten érhető a szabadság, ha nem azokban a kivételes pillanatokban, amikor még nem dőlt el semmi. Persze mint mindennek, e stratégiának is megvan az ára, amennyiben a cselekvésről való lemondás egyúttal az élvezetek visszaszorulását vonja magával. Úgy tűnik, hogy a szabadságtól elválaszthatatlan némi nélkülözés. Pedig jó lenne újra élvezetekre lelni. Csak hát nehéz eltekinteni attól a fene nagy felfordulástól, amit a vágyak szüntelen üldözése okoz. Előtte a sok várakozás, utána a gyakori csalódottság, akkor már mégiscsak jobb megpróbálni az egészet kiiktatni. És azt se mondhatnám, hogy ebben ne lelhetnénk

élvezetet: ez maga a visszatartás öröme. Nem is olyan ritka, mint gondolnánk. Például a szobatisztává váló kisgyerekek is gyakran átesnek a ló túloldalára és nem hajlandók elengedni a széketüket. A kontroll első mómora. A szülők persze kétségbe vannak esve, mert nem értik, hogy mit nem lehet azon érteni, hogy üríteni márpedig muszáj. Miközben a gyerek épp azt próbálja kiismerni, hogy meddig is terjed a szabadsága. Már-már elhiszi, hogy legalább arról a kérdéstről önállóan dönthet, hogy elernyeszti-e vagy épp összeszorítja a záróizmait. Aztán előbb-utóbb kiderül számára, hogy nem. Mint megannyi más ügyben, akarata itt is alá van vetve nálánál nagyobb erőknél.

Ha úgy alakul, vajon ezek az énekes lányok hogyan fogják meggyőzni a gyerekeiket, hogy vannak dolgok, amiket egyszerűen muszáj elengedni? – töprengett, majd lehúzta a vécét és a kefével figyelmesen eltüntette a nyomokat. Bizonyos értelemben ez szülőként is az első komolyabb kihívás. Hiszen nyilvánvaló, hogy az erő itt nem segít. Csak a gyerek dönthet arról, hogy elengedi-e a széketét vagy sem. Vagyis, valahogy rá kell venni a helyes döntésre. Ha jobban meggondolom, ez a helyzet rendkívüli nehézségeket rejt magában. És nem csak azért, mert egy még bontakozó értelmű másikat kell meggyőzni valamiről. Hanem sokkal inkább azért, mert egy olyan döntésre kell rábírnunk a gyereket, amit épp azért nem akar meghozni, mert maga a választás feszültségének fenntartása az, ami lenyűgözi. Amint elfogadja, hogy muszáj üríteni, egyúttal az önállóság illúziója is semmivé foszlik. Ezen a ponton viszont a meggyőzés átfordul szabadságharcba. Akárhogy is, a lányok bizonyára kitalálnak majd valamit, mint ahogy annyian korábban előttük is. Miközben arról se feledkezzünk meg, egyáltalán nem mellékes az sem, hogy végül érveléssel, zsarolással vagy épp fenyegetéssel hajtják igába gyerekeiket, akinek könnyen lehet, ez fogja keretezni életét. Bár jobban belegondolva akad még épp elég olyan terep, ahol ezeket a játszmákat le lehet játszani. Valószínűleg egyébként sem érdemes túl nagy jelentőséget tulajdonítani az első tapasztalatoknak. Furcsa beidegződése ez a mai kornak, egyfajta modern fatalizmus: az első csók meg az első szeretkezés bűvölete. Hülyeség, az első nem más, mint egy a sok közül. Nem határoz meg semmit.

Azért, jó lenne tudni, nálam hogy ment ez – gondolta, majd anélkül, hogy reggelizett volna, gyorsan magára rántotta a ruhát és bekötötte a cipőjét. Bár anyám aligha emlékszik rá, azért lehet, hogy rákérdezek. Mondjuk, nagyjából tudom, hogy mit fog válaszolni: minden rendben volt velem. Más szóval, nem emlékszik, volt egyéb gondja is. Pontosabban, nálam fontosabb aggodalmak kötötték le a figyelmét. Érdekes, hogy leginkább azokra a dolgokra emlékszünk, amikkel így vagy úgy meggyűlik a bajunk. Ehhez képest folyamatosan

arra törekszünk, hogy a legtöbb tevékenységünket kényelmessé, vagyis problémamentessé tegyük. Ebben az értelemben öntudatlanul is ritkítjuk lehetséges emlékeinket. Az igazi választóvonal aközött húzódik, hogy bejáratott rutinok szerint élünk-e, akár azon az áron is, hogy nem lesz mire emlékezni, vagy folyton felforgatjuk a megszokottat, a gazdag jövőbeli emlékek reményében – alighanem ez korunk egyik központi dilemmája. A magam részéről nem is igazán tudnék választani. Nem mintha ez a kérdés olyannyira tudatosan dőlne el, ha valami, akkor leginkább valamiféle ösztönös stratégia határozza meg. Akkor viszont nincs is értelme dilemmáról beszélni, jobb híján marad a sors. Van, akinek megadatik a folyamatos jelen kényelme, amiért végső soron azzal kell fizetnie, hogy az értelemmel bíró múltat végleg elveszíti – meghal, mielőtt élt volna. Másokat viszont szüntelenül felőrlik a kihívások, amiért jutalmuk a nagy nehezen megtalált megannyi apró megértés – belehal, annyira él. Jó lenne, ha lehetne a kettő között egyensúlyozni.

Ahogy a biciklis is teszi az ember – mosolyodott el, miután kerékpárt tolvai lépett a kapun, ám megtorpant a szakadó esőt látva. Ez is furcsa, mostanra mennyire függővé váltam. Azt hiszem, nem is annyira a mozgás lehetősége vagy a tömegközlekedéssel járó kellemetlenségek, hanem inkább a kontroll miatt lehet. Ez az egyetlen olyan közlekedési eszköz, ami egyszerre gyors és feltartóztatathatatlant. Ha kell, az úttesten, ha kell, a járdán tekerek, így valójában nem lehet megállítani, bárhol legyen is a zűr. Merthogy zűr az mindig van. És egyáltalán nem mindegy, hogy fel vagyunk-e rá készülve vagy sem. A konkrét bajt persze nem lehet előre látni, viszont a lehetséges kihívások feltérképezhetők. Ennyiben pedig meg is előzhetők. Persze, ha mindig a megelőzéssel van elfoglalva az ember, könnyen zsákutcában köt ki. Néha hagyni kell a dolgokat megtörténni. És nemcsak a változatosság kedvéért, hanem azért is, hogy ne csavarodjunk be. Ahhoz, hogy ne váljon kizárólagossá a képzelte veszélyekkel való viaskodás, szükség van arra, hogy a valóság néha arcon csapja az embert. Vagy legalábbis meglegyintse. Már csak azért is, hogy különbséget tudjon tenni a kettő között. Most például félő, hogy ronggyá fogok ázni. Lehet, hogy mégis villamossal kellene mennem? Ahhoz már késő van, inkább berakok egy csereruhát. Legalább az eső miatt jól lehet majd haladni. Napos időben alig lehet elférni, olyan forgalmas ez a bicikliút. Ráadásul ilyenkor aztán mindenki úgy érzi, hogy övé a pálya. Az is, aki vánszorog és az is, aki száguldozni akar. Így aztán kerülgethetjük egymást, ami meglehetősen bosszantó. Erre nem is gondoltam még korábban: a másik kerülgetése mint a kényelmetlenség alapélménye. Minden egyes kis manőver próbára teszi az ember türelmét: tanúbizonyságát kell adnia annak, hogy a másik jelenlétét, és egyáltalában a létét kész elviselni. A kitéréssel mintegy felelősséget vállal a másikért, nem üti el, és nem csilingel rá fenyegetően, noha mindkettőt megtehetné. Ehelyett magára vál-

lalja a testek térbeli elrendezésének roppant munkáját és kerül. Nem csoda, ha időről-időre akad, aki elbukik ezen a próbán és látszólag indokolatlanul őrzőgeni kezd valami apróság miatt. A kerülgetés során felhalmozódott megannyi kis bosszúság egyik pillanatról a másikra éktelen haragként robban.

Ez néha még velem is megeshet – ismerte be magának, miközben a bicikliúton kerülgette a pocsolókat. Mondjuk kezdeményezni soha nem szoktam. Viszont, ha valaki kioktat vagy csak beszél, akkor azért el tud durranni az agyam. Nem tudom, mi történik ilyenkor velem: egyszerűen képtelen vagyok megállni, hogy valami csípős vagy éppen alpári választ ne adjak. Közben valahol tudom azt is, hogy nem helyes, amit csinálok. Mégis elvesztem a türelmem és átadom magam a harc ősi vonzásának. A sok kerülgetés után végre ütközni a másikkal. No, nem fizikailag persze. Eddig azért szerencsém volt, hogy arra nem került sor. Nem mintha nem tudnám megvédeni magam. Vagy legalábbis szeretném azt hinni, hogy képes vagyok erre, miközben tisztában vagyok a korlátaimmal is. Hiszen utoljára gyerekkoromban verekedtem, márpedig ha valami, akkor a fizikai erőszak folyamatos gyakorlást igényel: roncsolni a húst és elviselni az ütést. Akárhogy is, jobb a sértegetés nyelvi keretei között tartani ezeket a dolgokat. Persze miután jól kigyalázkodtam magam, és továbbálltam, mindig jön a lelkiismeretfurdalás. Hogy jövök én ahhoz, hogy egy feltehetően nem ok nélkül frusztrált idegen önbecsülését továbbbromboljam. Eleve van-e jogom, akár még ilyen helyzetben is, vagyis önvédelemből megalázni a másikat? Hát nincs. Akkor viszont valahogy jóvá kell tegyem a dolgot. Mivel törleszteni a tovasuhanó sértettnél csak ritkán van mód, marad az általános vezeklés: kedvesnek lenni mindenkivel, pénzt adni a koldusnak, ilyesmi. Kicsit szájalmas, de működik.

Már amennyiben ezen azt értem, hogy sikeresen kijátszottam a lelkiismeretemet: a jóvátétel imitációja – gondolta immár kissé lihegve egy piros lámpánál várakozva. Mégiscsak furcsa egy kicsit, hogy magamat is manipulálom: ki vagyok én, hogy atyáskodom bárki felett? Egy önmagát programozó automata, ami kitapasztalja szükségleteit, és megfelelő technikákat alakít ki azok szabályozására. Abból a szempontból ez rendben is van, hogy így viszonylag kiszámítható mederbe terelhetem az életemet. Viszont az mégis nyugtalanító kicsit, hogy valami elvész a folyamat során. Eleve, melyik vagyok én: az, aki irányít, vagy az, akit megzaboláznak? Bizonyára mindkettő. De a szimpátiáim mégsem lehetnek egyszerre mindkét félnél. Lehet, hogy veszélyesebb dolog egy ilyesfajta hasadás, mint ahogy gondoltam. A kontroll, így az önkontroll is óhatatlanul konfrontációval jár. Márpedig önmagammal viaskodni – nos, ez nem tudom, mennyire szerencsés. Annál is inkább, mert ha valamelyik fél netán győzne,

az még ijesztőbb távlatokat tartogat: hiszen vagy automatává válok, vagy a hangulatok által dobált állattá. Akkor már jobb a szüntelen viaskodás. Meg kerülgetés. Meg visszatartás.

Szerencsére ilyenkor még nincsenek sokan, csak az ügyeletes, meg pár kósza lélek – gondolta magában, amikor befutott a szerkesztőségbe és lelakatolta a tárolóban a kerékpárt. Ráadásul jó gyorsan fel is áll ez az új gép. Bezzeg régen erre is mennyit kellett várni. Bekapcsoltam és mehettem nyugodtan kávézni, olyan lassan töltögetett be. Nem mintha azon a pár percen múlna bármi is. Valójában indokolatlan, de mégis elkerülhetetlen a számítógépekkel szembeni türelmetlenség. Talán azért, mert ezek a tárgyak a legnyilvánvalóbb jelképei mindannak, amit a lehetséges határán túlmutató technikától elvárunk. Persze, az is nagyszerű, hogy tudunk repülni és gyorsan száguldozni, de hol van ez a beszélgetések, szövegek, képek és hangok végtelen tárházához képest? Mindenhatóvá tesznek minket, akik minden pillanatban megválaszthatjuk, hogy milyen ingerekkel szeretnénk lekötni figyelmünket. Ilyen ígéretnek esetén talán érthető a türelmetlenség is. Az senkitől sem várható, hogy nyugodtan malmozzon, miközben akár határtalan távlatok is nyílhatnak számára. Amint meglegyint a végtelen szele, nehéz megőrizni a higgadságot. Még akkor is, ha emiatt rögtön el is veszhetünk mindent. Hiszen hiába adott a hangulatok és élmények végtelenje, ha ezzel az izgatottság miatt nem tudunk élni. Ebben rejlik talán a legnagyobb buktató is: a számítógépekkel túl nagy hatalmat kapunk a valóság szerkesztéséhez, amennyiben csak mi döntünk arról, hogy mire és mennyi ideig irányítjuk a figyelmünket. Ez a roppant szabadság szükségképpen szédítő is, és elég néhány rossz döntés ahhoz, hogy feloldjon magában.

Így hát nem csoda, hogy újsütetű mindenhatóságunktól csak a legritkább esetben leszünk boldogok – folytatta a töprengést miután a böngészőben behívta leveleit és a híreket, feltette a fülhallgatót a fülére, hogy hangfüggőnyel válassza le magáról a külvilágot. Ahhoz ugyanis többnyire hülyék vagyunk, hogy értelmes vagy legalább kielégítő dolgokkal rendezzük be a világot. Mi is csak a marhaságokat szaporítjuk itt a kollégákkal: új hírként eladott lapszemle és érdekességnek csomagolt unalom. És hogy mindez legalább működjön, ha már értelm nincs, segít nekünk az automatizált visszajelző rendszer, ami óráról-órára mutatja, hogy mire kattintottak sokan. Ez egyúttal az új tervutasítás iránytűje is: innen tudjuk, hogy milyen cikkeket kell létrehozni, amikkel aztán addig tömjük az emberek gyomrát, amíg rá nem unnak. Így bolyong olvasó és újságíró egymást rángatva, e vaksötét édenben. Nem csoda, hogy megcsömörlik, meg mélabús lesz, hiszen akkora a kontraszt. Először elhiszed, hogy isten vagy, hogy bármi lehetséges, aztán rádöbbsz, hogy csak

nagyon béna isten tudsz lenni és kizárólag hülyeséggel tudod kitölteni a végtelen űrt. Ha jól emlékszem, a felvilágosodáskor sokat gúnyolódtak a kereszténység Istenén, hogy ha ez a legtökéletesebb világ, akkor nem lehetett valami tehetséges. Hát most legalább látjuk, hogy milyen nehéz egy kicsit is értelmes világot csinálni. Ha ezek a kritikusok láttak volna internetet, biztos kicsit megértőbbek lettek volna.

Ráadásul az az igazán különös, hogy manapság a folyamatos információ-habzsolás egyáltalán nem ritkaság – morfondírozott, miközben megpróbált keresni valami monoton zenét, bár semmihez sem volt igazán hangulata. A szabadon szerkeszthető ingerek tényleg mindenki számára hozzáférhetőek, ez pedig merőben új helyzetet teremt. Ez lesz az alaptapasztalat: mindannyian kudarcot vallott, bukott istenként tengetjük napjainkat. Különbség egyedül abban van, hogy ki mit kezd ezzel a kudarccal. Van, aki észre sem veszi, csak hagyja magát szórakoztatni, zombivá válva pergeti a másodperceket, napokat, éveket, és csak akkor érzi, hogy valami nincs rendben, ha áramszünet vagy kábelhiba miatt megszakad az adás. Van, aki pontosan érzi a feladat tétjét és embertelen erőfeszítéseket tesz akármilyen értelem megteremtésére – ők lesznek a szüntelen tökéletesedés rabszolgái. Van, aki pedig az értelemadás párhuzamos technikáihoz menekül: akár a múltba, akár a természethez, akár a valláshoz. És van persze az olyan örök idealista, mint én is, aki azt hiszi, hogy a nagy megfajtéseivel kiléphet a fennálló keretek közül. Csak hát nincs hova lépni. Én se tudok jobbat kitalálni magamnak, mint hogy ennek a hülye gépezetnek az alkatrésze legyek. És nemcsak csinálom, hanem magam is ebben élek. Habzsolom az információt, hogy előemésztve, mások számára fogyasztásra tálaljam. Innen nézve be kell látni, elég undorító munka.

És még csak azzal sem nyugtathatom a lelkiismeretem, hogy ne tudnám, mivel állok szemben – vádolta egyre hevesebben önmagát, egy nem túl friss, és kissé savanyú almát rágcsálva. Az tökéletes illúzió, hogy bármiféle szabadságom lenne munkám során, hiszen jól kigondolt algoritmusok terelgetnek utamon. Talán az első kattintás, ami még valamennyire szabad. Onnantól már csak jó alaposan megszűrt tartalmakkal kerülünk kapcsolatba. És ezen az segít, ha törölöm az előzményeket, vagy új címekről jelentkezem be. A gép lát engem, és kérlelhetetlenül egyengeti utamat. Időről-időre persze fellázadok. Hagyom a rutinokat és minden erőmmel azon vagyok, hogy új helyekre tévedjek. De aztán ezekről rendre kiderül, hogy kevésbé szórakoztatóak vagy informatívak. És ezt lényegtelen anomáliaként elkönyvelve, az a nyavalyás masina is nagyon jól megérti, még ha nagyvonalúan el is tekint ezektől a megbicsaklásoktól. Van annyira tapintatos, hogy nem is jelzi: észrevette. Inkább szenvtelenül, de határozottan visszaterel a megszokott ösvényekre. Ennyiben nagyon is hálás vagyok nekik, végül is azt valósítja meg a technika segítségével, amit

egyébként is csinálunk magunkkal és egymással: megfigyeli a vágyainkat és szokásainkat, majd igyekszik a kielégítésükhöz vezető, ugyanakkor a közös célokat sem veszélyeztető, jól bevált pályán tartani. Meglehet, nem is olyan fontos, hogy én legyek a saját helytartóm, leszámítva egy apró különbséget: míg magammal csak elvitatkoztatok, a gépek esetében meglehetősen csekély tér adódik erre.

Annál fontosabb, hogy időről-időre hátat fordítsunk nekik – gondolta, mikor váratlanul megszólalt az asztali telefonja, amitől annyira megijedt, hogy elnémitotta, és inkább hagyta csörögni. Furcsa, hogy léteznek még egyáltalán vonalas telefonok, pláne itt a szerkesztőségben. Ki tud egyáltalán ezekről a számokról? A kollégák és a kapcsolataim biztos, hogy nem itt hívnának. Lehet, hogy valaki féltretárcázott? Vagy valami fontoskodó alak akar bejelenteni valami jelentéktelen eseményt? Elég kitartóan csönget, úgyhogy biztos meg van győződve kivételes jelentőségéről. Utána kéne járnom, végül is újságíró vagyok, ez a munkám. Az is lehet, hogy ez egy remek lehetőség: a vonalas telefon, ha másról nem is, arról biztosít, hogy olyasvalaki keres, aki nem bennfentes, akit nemcsak hogy nem ismerek személyesen, de aki kívül van azon a körön, akit egyáltalán ismerhetek. Vagyis egy másik világ küldötte, ami önmagában is jó hír. Általa talán kitörhetek egy rövid időre az információzabálás és emésztés ördögi körforgásából. Az szinte mellékes is, hogy mit akar. Végül is az ügy maga mindig csak egy apropó ahhoz, hogy útra kelhessek. Elindulni mindig nehéz, de még soha nem bántam meg a dolgot. Ritka persze, hogy épp azok a dolgok a legérdekesebbek, amiket a riportalanyok mindenáron el akarnak mondani. Viszont ha figyelmes az ember, akkor mindig találni olyan pillanatot, amiből kibontható egy valamirevaló történet. Ezekért a pillanatokért érdemes dolgozni: ha sikerül a lényegüket megragadni, akkor bekerülhetnek az információáramlásba. Persze az útjuk így is esetleges marad, mint egy patakba dobott kavicsé. De legalább megkapják a lehetőséget, hogy összeütközzenek más kavicsokkal is, vagyis hogy létezni kezdenek.

Hoppá, ennyit arról, hogy nem vagyok feledékeny – kapott észbe, amikor megcsörrent a mobilja: a szerkesztő üzenetét olvasta, aki egy számot küldött, pusztán annyi kísérő szöveggel, hogy sürgős. Észre se vettem, hogy abba maradt a hívásjelző. Sebaj, ami késik, nem múlik. Ezek szerint tényleg fontos ügyről van szó. Legalább felkészültem rá lélekben. Mennyivel rosszabb lett volna, ha egyszerűen csak felveszem a telefont és kellő figyelem nélkül, esetleg egyenesen unottan beszélek az illetővel. Bár ez így is más helyzet lesz: egyrészt ő túl van már egy apróbb csalódáson. Kikereste a honlapról a telefonszámom, tehát személyesen velem akart beszélni, ám erre mégsem volt lehetősége. Igaz,

azt nem tudja, hogy miért nem vettem föl. Bár valószínűleg jobb is, bizonyára félreértene. Nehéz lenne elmagyarázni, hogy itt voltam, csak végig kellett gondolnom a helyzetet. Lehet, hogy azt hinné, nemtörődomség motiválta a viselkedésem. Pedig épp ellenkezőleg: nagyon is érzékelttem, hogy a vonalas telefon csörgése kivételes fontosságú eseményt jelez, ezért kellő körültekintéssel kell eljárni. Voltaképpen már azelőtt elkezdtem a kommunikációt, hogy felvettem a telefont. Hiszen az soha nem egyszerűen az elhangzottakat foglalja magában, legalább annyira azt az összefüggésrendszert is, ami alapján a megértés történik. Ezzel most legalább részemről nem lesz hiba.

Remélem, ez a kis plusz elegendő lesz a másik fél kiengesztelésére, más egyebet úgyse tudnék felajánlani neki – töprengett tovább, amikor egy büfébe tartó munkatársa félbeszakította azzal a kérdéssel, hogy hozzon-e valamit. Bár nem volt éhes, illedelmességéből egy müzliszelet mellett döntött. Lehet, hogy nem kellene már ilyen későn nassoljak, hiszen mindjárt ebédszünet. Nem szeretem, ha annak ellenére kell egyek, hogy valójában nem vagyok éhes. Az mindig megbosszulja magát. Marad egy telítettségérzés a gyomorban, ami sokszor vacsoráig sem múlik el. Az ilyen helyzetekben lehet igazán átérezni az erőszak finom formáit: ha a testemnek engedelmeskedem, azzal a többieket bántom meg, ha viszont másokhoz igazodok, testi áldozatot kell hozzak. A kollégám kedves akart lenni velem, amikor megkérdezte, hozzon-e valamit. Ezt én is viszonzni akartam, ezért kértem valamit, noha valójában semmire sem vágytam. Így írta felül az illem az éhség hiányát. Sajnos annyira nem vagyunk jóban, hogy visszautasíthattam volna. Úgy tűnik, ilyen keveset bírnak a hétköznapi kapcsolatok. Amikor nemet mondunk, soha nem egyértelmű, mit utasítunk el: a konkrét kérdést vagy a másikat teljességében. Így hát nem árt az óvatosság, azt hiszem, már így is túl sokszor mondok nemet a többieknek, bizonyára különnek tartanak. És ez nem olyasmi, amit meg lehetne beszélni, hiszen végső soron a lojalitásról van szó: a saját vagy mások szempontjaihoz igazodom-e inkább? Minden egyes társas helyzetben hűségesküt várnak tőlünk: ha ezt túl sokszor tagadjuk meg, a legjobb szándékunk ellenére is gyanússá, majd kívülállóvá válunk. Ellenkező esetben viszont, nem ritkán saját fizikai jólétünket kell feláldozzuk. Így zabálnak fel végül szó szerint a többiek, ha hagyjuk. Ebben a pillanatban ismét megcsörrent a vonalas telefon. Ezúttal nem teketóriázott, hanem gyorsan felvette. Egy kissé rekedt hang szólalt meg benne.